

I. Toelichting op voorwaarden 4 - 10

Pleegouders en medezeggenschaprechten

4. Alle instellingen voor pleegzorg moeten een goed werkende PLEEGOUDERRAAD realiseren!

De "Wet verbetering positie pleegouders" brengt in 2013 daadwerkelijk een sterke formele verbetering. O.a. is de PLEEGOUDERRAAD wettelijk verankerd. Een instelling voor pleegzorg moet beschikken over een PLEEGOUDERRAAD .

Als LOPOR vinden we dat iedere pleegzorginstelling een sterke en goed functionerende PLEEGOUDERRAAD moet (kunnen) hebben. Dat is belangrijk voor de kwaliteit van de pleegzorginstelling, vinden de pleegouders. Hoewel pleegouders altijd al zeer geëngageerde mensen zijn, komt een pleegouderraad er niet vanzelf. Er moeten door de pleegzorginstelling voldoende faciliteiten en actieve ondersteuning worden geboden. De LOPOR heeft een pakket omschreven dat een pleegzorginstelling minimaal en proactief moet bieden om een goed functionerende en gemotiveerde PLEEGOUDERRAAD mogelijk te maken (zie bijlage)

5. De LOPOR vindt dat de PLEEGOUDERRAAD na de transitie wettelijk en beleidsmatig verankerd moet blijven via de nieuwe Jeugdwet

Naar het oordeel en de ervaring van de LOPOR is het belangrijk dat de positie van de PLEEGOUDERRAAD in het systeem van de Pleegzorg wettelijk vastgelegd blijft en niet wordt overgelaten aan de individuele gemeentelijke invulling en vormgeving van de burgerparticipatie. De bepalingen in de "Wet Verbetering Positie Pleegouders" moeten mee over naar de nieuwe Jeugdwet.

5.1. De nieuwe Jeugdwet moet voorzien worden van een adequate overgangsregeling, zodat lopende voorzieningen en diensten t.b.v. de pleegkinderen en hun ouders niet vervallen, zonder dat deze zaken voor hen opnieuw goed zijn ingeregeld.

5.2. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor het niet onaanzienlijke aantal Nederlandse pleegouders dat over de grens in Duitsland en België woont en pleegkinderen uit Nederland opvangt. Zij mogen niet van de voorzieningen uit Nederland worden afgesneden zonder dat er een vervangende Europese regeling is gekomen.

5.3. Pleegouders moeten gebruik kunnen maken van een gratis collectieve rechtsbijstands-verzekering die hen in staat stelt in voorkomende gevallen juridische ondersteuning in te roepen in conflictsituaties rond het pleegouderschap.

6. Pleegouders dringen erop aan dat de gemeenten een voordrachtsrecht opleggen voor één zetel in de Raad van Toezicht van hun pleegzorginstelling voor pleegouders.

Instellingen voor pleegzorg zijn over het algemeen maatschappelijke ondernemingen met de juridische vorm van een stichting. In de praktijk is de dagelijkse leiding in handen gegeven van een directeur/bestuurder, met als controlerend orgaan een Raad van Toezicht. Verder is er een wettelijk verplichte inbreng van een Cliëntenraad, Ondernemingsraad én Pleegouderraad. De Raad van Toezicht (RvT) is een zeer belangrijk orgaan want deze keurt de begroting en het jaarplan goed of af. Hetzelfde geldt voor de jaarrekening en het jaarverslag. Een van de belangrijkste bevoegdheden is verder de aanstelling van de directeur/bestuurder. De RvT is de

laatste en dus hoogste instantie die de onderneming op koers houdt. Omdat die positie zo belangrijk is, is het interessant te zien hoe de samenstelling ervan geregeld is. De RvT benoemt zich zelf (meestal 5 tot 7 leden). De leden zijn deels onafhankelijk, maar moeten wel deskundig zijn; soms is een aantal leden enigszins gebonden, maar ook zij moeten deskundig zijn. "Enigszins gebonden" wil zeggen dat zij voorgedragen worden door de Ondernemingsraad of Cliëntenraad. Bij pleegzorginstellingen is die samenstelling interessant in relatie tot de pleegouders. Verhoudingsgewijs gezien vormen ze een derde van de onderneming; qua opbrengst zijn ze maatschappelijk verreweg het meest productief. Qua zeggenschap hebben ze in de onderneming het minst in te brengen.

De pleegouders vragen de gemeenten in hun inkoop-/subsidievoorwaarden te eisen dat de instelling één zetel in de RvT laat voordragen door de pleegouders c.q. de pleegouderraad.

Pleegouders en vergoedingen en voorzieningen

7. Pleegouders moeten in hun taak direct worden ondersteund en voor hun pleegkinderen direct toegang kunnen hebben tot flankerende of extra ondersteunende eerstelijns voorzieningen.

Pleegkinderen hebben over het algemeen een extra zorgindicatie die geld vraagt. Pleegouders bieden een veilige en liefdevolle gezinsplek. En vaak ook een bijzondere ervaring door de manier van omgaan met hun pleegkinderen. Ze bieden zo al flink wat extra zorg.

Maar pleegouders zijn geen therapeuten of orthopedagogen. Toch hebben veel pleegkinderen een specifieke zorgindicatie. Alles wat extra nodig is, kost extra geld. Alles wat extra moet worden ingezet, vergt een indicatie. Voor al die extra's moeten pleegouders vaak vechten, soms als het ware "bedelen". Gemeenten moeten daarvoor oog hebben en een systeem van reguliere, snel werkende en onbureaucratische voorzieningen treffen (via bijvoorbeeld de CJG's). Een indirecte toegang tot deze basisvoorzieningen via de pleegzorginstelling maakt pleegouders afhankelijk van de indicatie en het budget van de pleegzorginstelling. Zo ontstaat er een dubbele rem op de mogelijkheden voor steun aan pleegkinderen.

8. De vaste pleegvergoeding voor de pleegouders moet onverkort structureel worden verhoogd, zoals door de minister eerder is beloofd.

Minister Rouvoet heeft onder zijn ministerschap terecht gesteld dat de pleegvergoeding in verhouding tot de kosten structureel te laag was en beloofd in een stappenplan te komen tot een meer kostendekkende vergoeding. Sindsdien is slechts één tranche van de beloofde verhoging gerealiseerd. Om budgettaire redenen hebben de opvolgers deze belofte verbroken. Dat is niet te rechtvaardigen. Enerzijds omdat het niet om een loon gaat en anderzijds omdat pleegouders net als iedereen ook de crisis voelen en door hun pleegouderschap extra worden getroffen. Daarbij wordt van hen een steeds intensievere inzet gevraagd gezien de algemene ontwikkelingen in de jeugdzorg.

9. Daarnaast eisen pleegouders een eenvoudige en dekkende, landelijke regeling voor de incidentele, bijzondere kosten.

Bij de vergoeding van incidentele bijzondere kosten zorgen de instellingen beter voor zichzelf dan voor de pleegouders. Instellingen hebben ieder hun eigen regeling voor bijzondere kosten. Daardoor zijn er veel verschillen. Dat is tegenover de pleegouders niet te rechtvaardigen. Pleegouders zien het ook niet zitten het risico van de incidentele, bijzondere kosten zelf te dragen door een afkoopregeling via een extra verhoging van de basisvergoeding.

Dat werkt risico vermijdend gedrag bij de match in de hand en is in het algemeen materieel te veel gevraagd van de meeste pleegouders. Het is een regeling die de instellingen nooit zouden verlangen voor zich zelf, van hun eigen medewerkers. Als een pleegzorg medewerker voor overleg naar het pleeggezin rijdt, worden vanzelfsprekend de reiskosten vergoed. Omgekeerd wordt van de pleegouders in veel gevallen verlangd dat ze deze kosten helemaal zelf dragen.

10. **Pleegouders eisen bij inkomensafhankelijke kostenbijdrageregelingen of contributies voor hun pleegkinderen de toepassing van de bijstandsnorm in de inkomensvoets, zowel bij landelijke als bij gemeentelijke regelingen**

Het is niet gerechtvaardigd dat het eigen inkomen van pleegouders bepaalt hoe hoog de contributie, toeslag, vergoeding of tegemoetkoming is die wordt gevraagd of die zij krijgen. Het pleegouderschap moet voor de pleegouders zo kostenneutraal mogelijk zijn. De LOPOR pleit voor fictieve toepassing van de bijstandsnorm als inkomen bij het vaststellen van contributies en bij het aanvragen van toeslagen en vergoedingen voor de pleegkinderen.

Een steeds urgenter **voorbeeld** is het gebruik van kinderopvang door pleegouders:

- *Ga in geval van inkomensafhankelijke bijdragen bij pleegkinderen altijd uit van een minimuminkomen of schrap de eigen bijdragen voor pleegouders volledig.*
- *Geen koppeling kinderopvang pleegkinderen – aantal gewerkte uren.*

Voor pleegouders die afhankelijk zijn van professionele kinderopvang is de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor kinderopvang te vaak een te hoge kostenpost. Bij de bepaling van de hoogte van de eigen bijdrage telt het inkomen van pleegouders. De hoogte van de eigen bijdrage varieert dan ook sterk.

De staat is verantwoordelijk voor de kosten van verzorging en opvoeding van justitieel uit huis geplaatste kinderen, zoals in 2007 door de Hoge Raad bepaald. Als kinderopvang noodzakelijk is voor plaatsing of voortzetting van de plaatsing van een pleegkind in een gezin, en die plaatsing in belang van het kind is, behoren ook de kosten van kinderopvang tot de noodzakelijke kosten voor zorg en opvoeding en mag de staat deze kosten niet aan pleegouders doorberekenen. De kosten worden echter niet door de pleegvergoeding gedekt en kunnen op dit moment ook niet op andere wijze door pleegouders gedeclareerd worden.

De tijd van het "traditionele" pleeggezin met werkende pleegvader en pleegmoeder thuis met de kinderen ligt achter ons. Zoals dit ook voor andere ouders geldt, zullen ook pleegouders meer en meer zorg en werk moeten combineren. Een baan opzeggen omdat er een pleegkind in huis komt is voor veel gezinnen economisch niet meer haalbaar. Toch willen we als maatschappij liefst dat kinderen dicht bij huis, zo mogelijk in hun eigen netwerk, geplaatst worden wanneer thuis wonen niet meer kan. In een gezin met werkende ouders bijvoorbeeld, of bij een alleenstaande pleegouder. De transitie zal deze ontwikkeling mogelijk nog versnellen omdat het dicht bij huis brengen van de jeugdzorg eigen netwerk en omgeving een nog belangrijker rol gaan spelen.

Daar komt nog bij dat de opvang is gekoppeld aan het aantal gewerkte uren. Bij pleegkinderen is het van belang deze koppeling los te laten. Kinderopvang kan ook nodig zijn ter ontlasting van grootouders die hun kleinkinderen opvangen, of wanneer eigen kinderen van een gezin aandacht nodig hebben als gevolg van gedragsproblematiek van een pleegbroer of -zus. Pleegouders gaan soms tijdelijk minder werken wanneer een plaatsing complex blijkt. Het kan dan voor de continuïteit van belang zijn dat de opvang in die periode doorloopt. Enkele voorbeelden waarbij de standaard regels niet aansluiten op de specifieke situaties die zich binnen pleeggezinnen kunnen voordoen.

Die strikte regels moeten losgelaten worden om plaatsingen een zo groot mogelijke kans van slagen te geven. Voor misbruik van voorzieningen hoeft nauwelijks vrees te bestaan omdat de pleegzorgvoorzieningen toezicht houden en hierbij altijd het belang van het kind centraal stellen. Bij pleegkinderen moet individueel bekeken worden of - en zo ja welke - opvang noodzakelijk is.

Het probleem van de inkomensafhankelijke bijdragen in combinatie met pleegouderschap kan worden opgelost wanneer wettelijk wordt vastgelegd dat, als het om pleegkinderen gaat, altijd van een minimuminkomen wordt uitgegaan, of het nu gaat om kinderopvang, leerlingenvervoer of andere inkomensgerelateerde vergoedingen of eigen bijdragen. Een andere optie is het volledig laten vervallen van de eigen bijdragen voor pleegouders.

Uitgangspunt is dat pleegouders hun werk kostenneutraal kunnen doen. Financiën mogen nooit een belemmering zijn voor het plaatsen van een kind in het meest geschikte gezin.

Voorbeeldberekeningen netto kosten kinderopvang (pleeg)kind 2012 (de bezuinigingen voor 2013 zijn hierin niet meegenomen)

Op basis van offertes(2012) voor opvang van kinderen jonger dan 4 jaar (hele dag opvang) en ouder dan 4 jaar (tussen- en naschoolse opvang) zijn de bruto kosten per maand berekend.

Via de website toeslagen.nl is berekend welke toeslag (pleeg)ouders krijgen voor een eerste kind, een tweede kind, voor minimum loon, modaal inkomen en twee maal modaal. Uitgangspunt is dat de ene (pleeg)ouder vijf dagen per week werkt en de ander 3, 2 of 1 dag per week.

Hieruit zijn de netto kosten per maand en vervolgens per werkdag berekend.

Eindresultaat

---

kosten per dag per kind (kosten opvang – toeslag) kind jonger dan 4 (volledige dagopvang)

		minimumloon	modaal	2 x modaal
eerste kind	3 dagen opvang	€ 11	€ 22	€ 45
	2 dagen opvang	€ 9	€ 17	€ 43
	1 dag opvang	€ 7	€ 13	€ 32
tweede kind	3 dagen opvang	€ 5	€ 8	€ 16
	2 dagen opvang	€ 4	€ 7	€ 13
	1 dag opvang	€ 4	€ 6	€ 10
Dagvergoeding		€ 19	€ 19	€ 19

**kosten per dag per kind (kosten opvang – toeslag)
kind ouder dan 4 (naschoolse opvang)**

		minimumloon	modaal	2 x modaal
eerste kind	3 dagen opvang	€ 7	€ 12	€ 23
	2 dagen opvang	€ 6	€ 9	€ 22
	1 dag opvang	€ 4	€ 7	€ 17
tweede kind	3 dagen opvang	€ 2	€ 3	€ 7
	2 dagen opvang	€ 1	€ 2	€ 6
	1 dag opvang	€ 1	€ 2	€ 4
dagvergoeding		€ 19	€ 19	€ 19

Conclusies

In een aantal situaties (geel gemarkeerd) zijn de kosten van opvang hoger dan de dagvergoeding. In andere gevallen zijn de kosten meer dan de helft van de dagvergoeding (grijs gemarkeerd). Dit is onredelijk en onwerkbaar

II. Basisvoorwaarden voor een goedwerkende Pleegouderraad

1. Inzet/middelen voor de (continue) werving van ouders voor de PLEEGOUDERRAAD (vanuit de wettelijke instandhoudingsplicht van een PLEEGOUDERRAAD door de pleegzorginstelling)
2. Hantering modelreglement LOPOR
3. Onkosten/faciliteitenregeling PLEEGOUDERRAAD :
  - kosten vergaderruimte
  - kosten catering
  - toegang intranet + gebruik website
  - promotiemateriaal (ontwerp + aanschaf)
  - beschikbaar stellen notulist
4. Onkosten/faciliteitenregeling PLEEGOUDERRAAD-leden
  - parkeer- en reiskosten € 0,28 per km
  - stukken op papier of op I-Pad
  - vergoeding seminars e.d. (toegangskosten, reis-/parkeerkosten)
  - deskundigheidsbevordering (zoals: deelname aan introductie cursus PLEEGOUDERRAAD door LOPOR)

III. Wettelijke rechten en plichten Pleegouders: **(inclusief de wet verbetering positie pleegouders, die per 1 juli 2013 inwerking treedt)**

Individuele rechten:

- Is een pleegkind vrijwillig geplaatst en minstens één jaar in het pleeggezin verzorgd en opgevoed, dan hebben biologische ouders toestemming van pleegouders nodig om hun kind weer zelf op te voeden. De pleegouders kunnen dit weigeren en blokkeren. Biologische ouders kunnen dan aan de kinderrechter om toestemming vragen.
- Een kinderrechter moet pleegouders oproepen en spreekrecht geven als er belangrijke zaken voor het pleegkind worden besproken.
- Het voogdijplan, gezinsvoogdijplan of jeugd reclasseringsplan moeten in het geval van plaatsing in een pleeggezin worden afgestemd met pleegouders.
- Instemmingsrecht met betrekking tot de omschrijving in het hulpverleningsplan van hun rol in het hulpverleningsproces en de wijze waarop de begeleiding door de pleegzorginstelling wordt vorm gegeven.
- Pleegouders hebben een verregaand recht op inlichtingen over het pleegkind, verstrekt door de pleegzorginstelling, ook zonder toestemming van biologische ouders.
- De pleegzorginstelling moet t.b.v. pleegouders zorgen voor een onafhankelijke vertrouwenspersoon, d.w.z. buiten de pleegzorgwerker om.

Individuele plichten:

- Pleegouders (= > 21jr) en gezinsleden (ouder = >12 jr) moeten over een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming beschikken en deze moet worden vernieuwd als men 2 jaar geen kind meer heeft opgevangen.
- Pleegouders moeten een voorbereidings- en selectietraject doorlopen, dat door de Pleegzorginstelling wordt aangeboden en uitgevoerd.
- Een informeel gestarte pleegzorgsituatie kan, indien pleegouders aanspraak maken op jeugdzorg, in afwijking van het voorgaande, achteraf maar wel binnen 3 maanden worden geformaliseerd.
- Pleegouders en de pleegzorginstelling sluiten een pleegcontract over de verzorging en opvoeding van het pleegkind af op basis waarvan de pleegouders een door de minister vastgestelde vergoeding krijgen.
- Pleegouders moeten in beginsel altijd meewerken aan het tot stand brengen en onderhouden van het contact met biologische ouders.

Collectieve rechten:

- De pleegzorginstelling moet zorgen voor de instelling en instandhouding (na 2 jr met te weinig leden) van een PLEEGOUDERRAAD.
- De pleegzorginstelling moet zorgen voor een PLEEGOUDERRAAD -reglement
- De pleegzorginstelling moet aan de PLEEGOUDERRAAD materiële middelen beschikbaar stellen (in natura en in geld), zodat de PLEEGOUDERRAAD haar werk goed kan doen.
- De PLEEGOUDERRAAD maakt zelf een huishoudelijk reglement over de eigen werkwijze.
- De PLEEGOUDERRAAD kan rechtsgedingen voeren, maar moet over de kosten daarvan overleggen met PZ

- De PLEEGOUDERRAAD heeft adviesrecht over
  - Fusie of samenwerken instelling
  - Reorganisatie instelling m.b.t. de pleegzorg;
  - Inkrimping, uitbreiding of andere wijziging werkzaamheden m.b.t. de pleegzorg

- Begroting en jaarrekening instelling
  - Wijziging doelgroepen m.b.t. de pleegzorg
  - Kwaliteitsbeleid instelling
  - Jaar- en meerjaren werkplan m.b.t. de pleegzorg
- De pleegzorginstelling moet advies vragen op een tijdig moment zodat een advies nog een wezenlijk effect kan hebben;
  - De PLEEGOUDERRAAD heeft m.b.t. alle zaken die de pleegzorg betreffen een ongevraagd adviesrecht
  - De PLEEGOUDERRAAD heeft instemmingsrecht over de
    - Vaststelling of wijziging van de klachten regeling voor pleegouders;
    - Aanwijzing van de klachtenbehandelaars;
    - Vaststelling of wijziging van de reglementen voor de pleegouders;
    - Privacy regels voor pleegkinderen en pleegouders.
    - Instelling van commissie van drie vertrouwenslieden;
  - De pleegzorginstelling stelt de vertrouwenscommissie van drie leden aan;
  - De PLEEGOUDERRAAD wijst één lid zelf aan en één lid samen met de pleegzorginstelling;
  - De Vertrouwenscommissie bemiddelt bij geschillen tussen de instelling en de PLEEGOUDERRAAD